

Forsvarsdepartementet
Postboks 9200 Grønland
0134 OSLO

Trondheim 13. desember 2021

Sendes elektronisk

Høring: Forskrift om skyte- og øvingsfelt i sjø

Innledning:

Forsvarsdepartementet har av 13. september 2021 sendt på høring forslag til ny forskrift om skyte- og øvingsfelt i sjø. Høringen har frist 13. desember 2021. Sjømatbedriftene inngir med dette sitt høringssvar. I det følgende, har vi gitt en overordnet vurdering. Deretter har vi spesifisert våre vurderinger ut ifra våre bransjeutvalg: Havbruk og fangstbasert industri.

Bakgrunn:

Forsvarets skyte- og øvingsfelt er sist dokumentert og offentligjort gjennom NOU 2004:27 «Forsvarets skyte- og øvingsfelt – Hovedrapport fra det rådgivende utvalg til vurdering av Forsvarets øvingsmuligheter». Rapporten viser feltenes hovedfunksjoner og geografiske plassering og utbredelse. Forsvarets utvikling og modernisering med innføring og utfasing av våpensystemer og videreutvikling av øvingskonsepter medfører at skyte- og øvingsstrukturen har behov for revisjon.

Sjømatbedriftenes overordnede syn:

Sjømatbedriftene er enig i at Forsvarets skyte- og øvingsfelt er sentrale for Forsvarets operative virksomhet, og dermed også for den nasjonale beredskaps- og krisehåndteringsevnen.

Sjømatbedriftene mener imidlertid at det særlig for fiskeri- og havbrukssektoren vil inntreffe en rekke uheldige og til dels uakseptable forhold ved innføringen eller videreføringen av noen av disse skytefeltene, og vi mener Forsvaret i for liten grad har gjort tilpasninger for å unngå at for eksempel eksisterende havbruksanlegg blir skadelidende. Videre mener Sjømatbedriftene at flere av de planlagte skyte- og øvingsfeltene ikke tar hensyn til aktiviteten som i stor grad utøves i hele eller større deler av året i de samme områdene og hvilke mulige konsekvenser dette kan ha direkte for både yrkesfiskerne, men også for den tilknyttede landindustrien og bosettingen i distriktene.

Sjømatbedriftene får forståelse av at feltene kan være stengt for annen aktivitet i alt fra noen minutter til noen timer og at det ved store øvelser kan være varighet i mer enn 8-12 timer. Videre oppfatter vi det som at feltene vil anvendes anslagsvis alt fra 2 til 20 ganger per år. Vi mener at et slikt anslag sier veldig lite om i hvor stor utstrekning feltene i realiteten vil bli benyttet og det gir derfor lite forutsigbarhet for sjømatindustrien og et grunnlag det er vanskelig å gi en vurdering på.

Sjømatbedriftene er også usikker på i hvilken utstrekning sprenglegemer skal benyttes og på hvilke felter. Sjømatbedriftene er enig i at detonasjoner kan gi direkte død hos oppdrettsfisk i merder, slik det står nevnt i høringen. Vi kan for øvrig ikke se at det samme er nevnt for villfisk. Vi finner det beklagelig at dette ikke er nærmere utredet, da flere av de planlagte feltene er plassert i fiskerike områder. Ettersom det ikke er nærmere angitt, videre utover at mindre felt i værmessig skjermede fjordstrøk skal benyttes for skyting med våpen med mindre kaliber, finner vi det også utfordrende å gi en vurdering på dette. Sjømatbedriftene understreker at detonasjoner vil påvirke alt liv i havet på en negativ måte og vil i tillegg til direkte død hos oppdrettsfisk i merder også gi direkte død på villfisk samt negative ettervirkninger på fisk og fauna.

Sjømatbedriftene er derfor på denne bakgrunn imot videreføringen/etableringen av skytefelt i følgende områder

Vestlandet:

Forsvaret legger til grunn at skytefeltene i Vestland videreføres på bakgrunn av feltenes nærhet til militære baser. Sjømatbedriftene mener at disse feltenes nærhet til militære baser ikke kan være avgjørende for at det skal legges skytefelt i disse fjordområdene. De skytefeltene som er videreført her vil særlig påvirke flere oppdrettslokalteter, og vi kan ikke

se at Forsvaret vil få noe mindre utbytte av sin trening ved å plassere sine skytefelt i disse områdene lengre ute til havs og ikke inne i fjordsystemene. Det vil ikke være akseptabelt for oppdrettsnæringen med den aktivitet som Forsvaret her tidvis vil utøve, og som kan innbefatte bruk av skarpe sprengladninger som kan resultere i massedød av fisk som følge av trykkskader.

Sjømatbedriftene mener på denne bakgrunn at alle skytefelt i dette området blir flyttet til havs.

Sjømatbedriftene vil også hevde at disse områdene i stor grad blir benyttet til rekreasjons- og fritidsformål, og at det også på denne bakgrunn vil være utfordrende og kanskje og skremmende for befolkningen å skulle forholde seg til militære øvelser der sprenglegemer kan bli brukt. Dette momentet mener vi også må medvirke til at Forsvaret flytter disse skytefeltene ut av de indre fjordsystemene.

Vestland fylke er et oppdrettsintensivt fylke, med mange havbruksanlegg, og det foregår som en følge en utrolig stor verdiproduksjon i dette området. For mange av selskapene så vil de få sine anlegg liggende i de foreslåtte skytefeltene, med de konsekvenser det vil ha for fremtidig utvikling og bruk av disse anleggene. Det vil påvirke selskapenes mulighet for en stabil og god utvikling og hemme verdiskapingen for selskapene. Det kan, slik vi ser det, ikke tillegges vekt at Forsvaret mener de ved noen få anledninger gjennom året har behov for å bruke disse områdene til øving.

Forsvaret sitt forslåtte øvingsfelt i havet utenfor Marstein må kunne være dekkende for Forsvaret sitt behov for skytefelt i dette området.

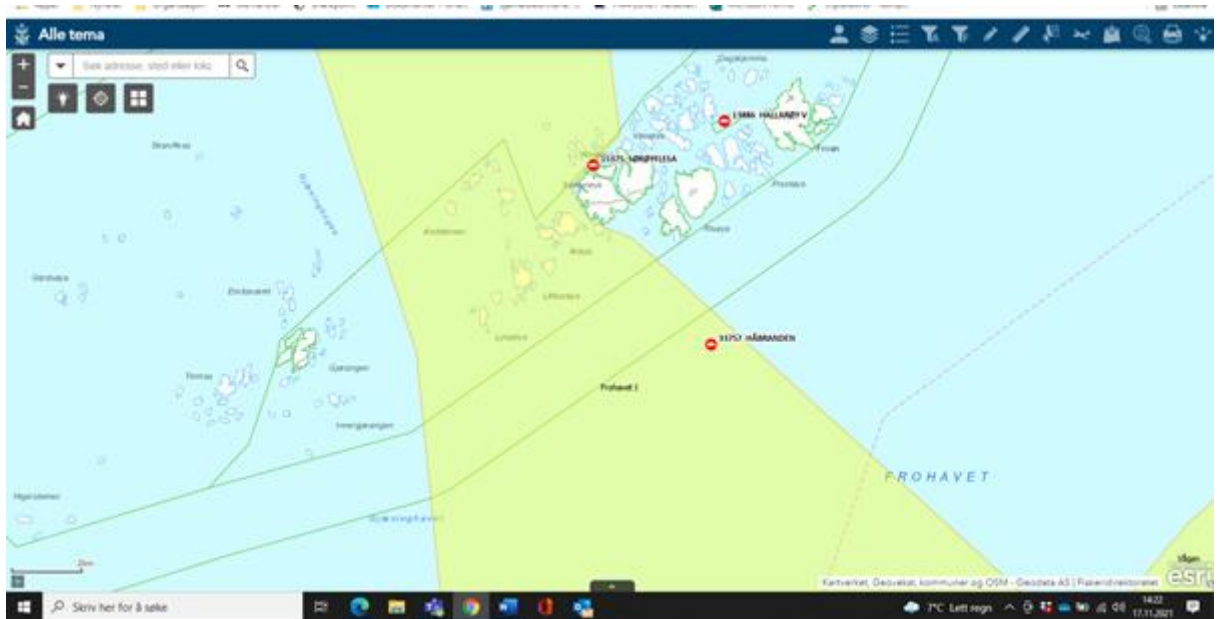
Trøndelag:

Sjømatbedriftene er enig i at samlet er sjøarealer båndlagt med skytefelt i Frohavet og ytre Trondheimsfjorden vesentlig redusert og med dette også graden av arealkonflikt med akvakulturnæringen.

Sjømatbedriftene vil likevel påpeke at det fremdeles vil være anlegg som vil ligge innenfor de foreslåtte skytefeltene.

Sjømatbedriftene vil særlig påpeke at det for to av anleggene slik det fremkommer av kartet nedenfor, enkelt vil kunne gjøres en endring som gjør at disse to anleggene vil komme utenfor

det foreslåtte skytefeltet. Sjømatbedriftene vil derfor på denne bakgrunn anmode om at grensene blir justert for disse anleggene.

Nordland, Troms og Finnmark:

Sjømatbedriftene ønsker å belyse viktigheten av fiskeriene og den tilknyttede landindustrien for et utvalg av områdene hvor det er foreslått etablert skyte- og øvingsfelt i sjø.

For eksempel felt Austhavet i høringsnotatet: En kombinasjon av to felt som Råfisklaget benytter seg av for sin statistikk. Disse to feltene utgjorde i 2019 kr 131 096 548,- i verdi i førstehånd omsatt fangst. Områdene Ingøy I og II er en kombinasjon av to felt som Råfisklaget benytter seg av for sin statistikk, for enkelhets skyld, gjengir vi kun verdien for fangst omsatt i første hånd innenfor 12 nautiske mil som i 2019 utgjorde kr 134 994 657,-. Verdiene kan variere veldig fra år til år – for sistnevnte eksempel sin del, så var omsetning i første hånd i 2020 kr 210 970 871,-

Ovenfor har vi valgt å trekke frem tre av flere foreslåtte felt for å belyse hvilke verdier som ligger til grunn for aktiviteten rundt fiskeriene. Det er etter vårt syn derfor svært viktig med nærmere avklaringer rundt hvordan dette faktisk vil påvirke fiskeriene og den tilknyttede industrien. Ressursene er grunnlaget for mye av bosettingen i disse områdene og det er av den grunn også en nær sammenheng mellom bosetting, sjømatindustri og ressursene.

Ringvirkningene rundt sjømatnæringene er enorme og avgjørende for bosettingen i enkelte områder, man kan derfor ikke utelukkende se på verdien i førstehånd, men tallene gir et godt utgangspunkt. Sjømatbedriftene mener at dette må utredes nærmere, særlig med tanke på bruk av sprenglegemer og vi stiller oss sterkt kritiske til bruk av sprenglegemer på fiskerike felt. Tidspunkt for bruk av skytefelt må avklares nærmere og i samråd med næringens aktører på de aktuelle feltene for å unngå unødig driftsstans på ugunstige tidspunkt.

Rettsstilstanden i øvrige nordiske land:

Sjømatbedriftene vil påpeke at den «norske» måten å planlegge og erverve skytefelt skiller, slik vi ser det, ut fra hvordan man gjør dette i andre skandinaviske land hvor man i større grad legger opp til å vektlegge sameksistens. Sjømatbedriftene vil derfor påpeke at det også for det norske Forsvaret i større grad burde være mulig å kombinere sameksistens.

Kompensasjon for tapt inntekt som følge av skyteøvelser:

Sjømatbedriftene ber Forsvarsdepartementet ta til vurdering mulighet for kompensasjon for yrkesfiskere og tilknyttet landindustri som mister inntekt som følge av skyteøvelser. Det har vært praksis å kompensere yrkesfiskere for eksempel ifm. seismisk skyting. Sjømatbedriftene mener at både yrkesfisker og tilknyttet landindustri må sees som én enhet i denne sammenheng. Landindustrien er avhengig av råstoff fra fiskeflåten, det er også viktig med kontinuitet i levering av råstoffet. Stopp i fisket og dermed stopp i leveringene, har negative økonomiske konsekvenser for fiskerinæringen sett under ett. Konflikter rundt forvaltning av sjøarealer blir stadig mer relevant. Sjømat er Norges viktigste fornybare ressurs, den er under press og særlig den tilknyttede landindustrien sliter med lav lønnsomhet. Nok og kontinuerlig tilgang på råstoff er en forutsetning for å øke lønnsomheten og skape flere helårige arbeidsplasser.

Oppsummering og konklusjon:

Sjømatbedriftene støtter ikke at følgende skytefelt videreføres i Vestland Fylke.

Strandvik (K3)

Korsfjorden (V11)

Hjeltefjorden (V12)

Sjømatbedriftene ber om det blir foretatt grensejustering av skytefelt i Trøndelag Fylke for Frohavet 1 på en slik måte at de to havbruksanleggene som ligger der kommer utenfor det foreslåtte skytefeltet.

Sjømatbedriftene finner forslagene om skyte- og øvingsfelt i sjø ikke tilstrekkelig konsekvensutredet med tanke på konsekvensene det vil ha for livet i havet, fiskeriene og den tilknyttede landindustrien i noen av områdene. Avvikling av øvelser eller aktiviteter som hindrer utøvelsen av fisket må alltid avklares med de tilknyttede aktørene.

Sjømatbedriftene anmoder Forsvarsdepartementet vurdere en kompensasjonsordning for yrkesfisker og tilknyttet landindustri for tapt inntekt som følge av skyteøvelser og stengte felt.

Robert Eriksson
Administrerende direktør

Kjetil Hestad
Organisasjonssjef med
fagansvar havbruk

Helene Kristoffersen
Fagsjef fangstbasert industri